

खेळाडू वृत्ती बाळगा, यशस्वी व्हा!

प्रसंग - क्रिकेट स्पर्धा बक्षीस वितरण सोहळ्यात खेळाडूंना प्रोत्साहन

दि. ०८-०२-२००४, स्थळ: जैन हिल्स, जळगाव

निमित्त क्रिकेट स्पर्धेतील सुयशाचे आहे! खेळात कुणीतरी जिंकणार तर कणीतरी हरणार. सर्वांशी संवाद साधताना भाऊ मैत्रीभाव, सामंजस्य, खिलाडूवृत्ती या आंतरिक सद्भावनांविषयी मार्गदर्शन करतात. शंभर कोटीच्यावर लोकसंख्या असलेल्या आपल्या भारत देशाने स्पर्धेमध्ये घवघवीत यश संपादन करायला हवे, ऑलिम्पिकमध्ये तर पदकांचा वर्षाव भारतावर व्हायला हवा अशीही एक सर्वार्थाने सुयोग्य अपेक्षा भाऊ इथे व्यक्त करतात. प्रत्येक क्षेत्रात जळगावचे लोक अग्रेसर राहायला हवेत, प्रत्येकाने त्यासाठी प्रगल्भ मन बाळगण्याची किती आवश्यकता आहे, हे ही भाऊ सर्वांच्या लक्षात आणून देतात.

मित्रांनो,

क्रिकेटमध्ये तुम्ही नैपुण्य दाखविले, विजय मिळविला म्हणून तुमचा आज सत्कार होत आहे. जीवनात खिलाडूवृत्तीने वागा, यश अपयश पचवायला शिका आपण जे करीत आहात, त्याबद्दल जिद्दाळा बाळगा, आपुलकी ठेवा ; त्याविषयाशी नाते कायमस्वरूपी ठेवा. म्हणजे तुमचे जीवन यशस्वी होईल.

युनायटेड वेस्टर्न बँकेचे माजी चेअरमन माझे जुने मित्र, वि.स. दामले साहेब आज सकाळी मला भेटले. ते सहपरिवार इथे आले आहेत. त्यांनी आज मध्येच मला प्रश्न विचारला, “भवरलाल, तुम्हाला आजपर्यंत माझ्या व्यतिरिक्त भवरलाल कुणी म्हटलेले मी पाहिलेले नाही. सगळे भाऊ किंवा मोठेभाऊ अथवा भवरलालजी अशा पद्धतीने संबोधतात. त्याबद्दल तुम्हाला काही वाईट वाटते का ?”

मी त्यांना सांगितले, “दामले साहेब, माझी आई मला भवरु म्हणून संबोधत होती. ती एकटीच अशी होती, ती भवरु म्हणून संबोधत होती. तुम्ही एकमेव असे आहात की तुम्ही मला ‘भवरलाल’ म्हणून संबोधतात. ते प्रेमसुद्धा तुम्ही हिरावू इच्छिता, हे काही मनाला पटत नाही. आपण कायमस्वरूपी असेच म्हटले पाहिजे. त्यात जी आपुलकी आहे, त्यात जो गोडवा आहे, तो इतर कोणत्याच शब्दात आढळणार नाही.”

तेव्हा आपण कुठेही पोहोचलेलो असलो, तरी ज्यांच्यामुळे आपण तिथे पोहोचलो

निदान त्यांनी तरी आपल्यावर एवढी मेहेरबानी करावी. अभ्यंकर सरांनी राव सरांना 'अनिल' संबोधायला हरकत नाही, या मताशी मी पूर्णपणे सहमत आहे. कारण त्यात ओलावा आहे; मैत्रीभाव आहे, लहान-मोठ्यापदाचा संबंध नाही.

भारताची लोकसंख्या आपल्याला माहिती आहे. जगाच्या एकूण लोकसंख्येपैकी ती १७ टक्के आहे. जगातील प्रत्येक १०० माणसांपैकी १७ माणसे भारतीय असतात. जर तुम्ही ऑलिम्पिककडे पाहिले, किंवा खेळाच्या कोणत्याही स्पर्धेकडे पाहिले तर अधूनमधून भारताला एखादे 'सुवर्णपदक' मिळालेले किंवा एखादे रौप्य, कास्यपदक मिळाल्याचे चित्र दिसते. एवढा विशाल देश असूनही अशी केविलवाणी परिस्थिती कशामुळे? त्यातील सगळ्यात महत्वाचे कारण हे आहे की, भारतातील ७० टक्के वर्ग हा ग्रामीण भागात आहे. त्या ग्रामीण भागामुळे, तिथे या सोयी-सुविधा उपलब्ध नसल्यामुळे हे सर्व लोक असल्या प्रकारच्या खेळांपासून वंचित आहेत. त्यामुळे संधी उपलब्ध नसल्याने ते आपले अंग-कौशल्य दाखवू शकत नाहीत.

मित्रांनो, संधी मिळाल्याबरोबर बघा; ला.ना.ने जरी दोन वेळा सतत ही ट्रॉफी घेतलेली असली तरी आज पाचोऱ्याने घेतली. पाचोऱ्यापेक्षा ला.ना.मध्ये या सोयी-सुविधा नक्कीच जास्त असतील. परंतु ज्या जिद्दीने ही स्पर्धा पाचोऱ्याने लढवली, त्या तुलनेत ला.ना.ची जिद्द या वेळी कुठेतरी कमी पडलेली दिसते. यावरून एक गोष्ट अशी स्पष्ट दिसते आहे की, ग्रामीण भाग खेळामध्ये त्या अर्थाने मागे राहणार नाही. दुदैवाने आपल्यासमोर ते चित्र येत नाही. कारण त्यांना संधीच मिळत नाही. अशा सगळ्या लोकांना संधी कशी दिली जाईल किंवा संधी कशी प्राप्त होईल यावर जर खोलवर विचार केला, तर अजून चांगल्या प्रकारचे खेळ, त्याचे प्रदर्शन आपण करू शकू.

आम्हाला तर एक वेडच आहे. ते वेड म्हणजे जळगावचे नाव जगाच्या पाठीवर कसे पोहोचेल. ते केवळ एका औद्योगिक क्षेत्रात पोहोचून चालणार नाही. ते जास्त काळ राहत नाही. त्याचे काही विशेष महत्त्व पटत नाही. ज्याला नावाजलेले शहर म्हणतात तसे काही घडत नाही. जरी तुम्ही तीन मंदिरे बांधली, तरी ते काही तीर्थक्षेत्र होत नाही. ते व्हायला एक इतिहास लागतो. सांस्कृतिक वारसा लागतो. तो हळूहळू निर्माण होतो. त्याचा लौकिक व्हावा लागतो. मग काळाच्या ओघात त्याला आपण तीर्थक्षेत्र म्हणतो. तिथे एक मंदिर असले तरी म्हणतो, दहा असले तरी म्हणतो. तिथे संस्कार, इतिहास असतो, म्हणून आपण त्याला तीर्थक्षेत्र म्हणतो. आपल्या जळगावला खऱ्या अर्थाने जागतिक पातळीवर पोहोचवायचे

असेल तर प्रत्येक क्षेत्रात आपल्याला असा विचार करायला हवा.

राव सरांनी आत्ताच सांगितल्याप्रमाणे कुठेही संधी उपलब्ध असली तरी जैन उद्योग समूह साधने-सुविधा उपलब्ध करायचा प्रयत्न करतो. जेणे करून जळगावचे नाव सातत्याने पुढे आले पाहिजे. मग ते शिक्षण, आरोग्य, कला, साहित्य किंवा क्रीडा कोणतेही क्षेत्र असो. प्रत्येक क्षेत्रात जळगावचे लोक पुढे गेले पाहिजेत आणि त्यानिमित्त स्पर्धेचे एक वातावरण निर्माण व्हायला हवे. येणाऱ्या भविष्यात त्याशिवाय आपल्याला प्रगती करता येणार नाही. ही वस्तुस्थिती असल्यामुळे आपल्याला ते घडवून आणले पाहिजे.

जळगावमध्ये एक सुसज्ज स्टेडियम त्वरित निर्माण करण्याची गरज वेगळ्याने सांगायला नको. त्याचप्रमाणे केवळ शासनावर अवलंबून न राहता जळगावातील इतर सेवाभावी संस्थानीही असल्या कामांमध्ये योगदान दिले पाहिजे, साधन सामग्री उभी करणे खर्चिक आणि कठीण असले, तरी दुरापास्त किंवा अशक्य तर नक्कीच नाही. गरज आहे इच्छा शक्तीची आणि या कामासाठी सुद्धा जिद्द बाळगण्याची, आयुष्यात जिद्द, प्रेमभाव आणि खेळाडूवृत्ती आपण वाढवू शकला तर यश स्वतःहून आपल्यासमोर धावत येईल. खेळामध्ये परस्परांना सांभाळून घेणे, परस्परांच्या उणिवा भरून काढणे ज्यांच्यात कौशल्याची थोडीफार कमतरता असेल त्यांना मदत करून त्यांच्यातही जिंकण्याची प्रेरणा निर्माण करून त्यांचा आत्मविश्वास वाढवणे ही यशाची गुरुकिल्ली आहे. सांघिक भावना हा तर खेळाचा कणाच आहे. आपण व्यक्तिशः एकटे फार जास्ती साधू शकत नाही. म्हणून सर्वांना घेऊन चालण्यासाठी लागणारे मोठे मन आपण बाळगले पाहिजे.

परदेशी खेळांसोबतच भारतीय खेळांचे संगोपन करणे तेवढेच महत्त्वाचे आहे. खरे तर त्यात लागणारी साधन सामग्री परदेशी खेळांच्या तुलनेत फारच थोडी असते. त्याहीपेक्षा महत्त्वाचे म्हणजे त्या खेळांपासून वाढणारा अष्टपैलूपणा हा सुद्धा वाखाणण्यासारखा आहे. आज खेळाला व्यापाराचे स्वरूप मिळाल्यामुळे भारतीय खेळ मागे पडत आहेत, ही एक चिंतेची बाब आहे.

आज आपण इथे आलात. तुम्हाला लांब जायचे आहे, असे असताना तुम्ही थांबलात याचा खूप आनंद आहे. पुढच्या वेळी यापेक्षा जास्त संख्येने आपण चांगले प्रदर्शन करून दाखवा, त्यासाठी शुभेच्छा!

जय हिन्द! जय महाराष्ट्र!